

відходами, стічними водами, іншими шкідливими речовинами, повеннями, дренажем та іншими видами шкідливого впливу тощо [2].

Однак тимчасові користувачі лісів для довгострокового користування не враховані з точки зору шкоди, оскільки стаття 20 Лісового кодексу України не передбачає права на компенсацію.

Окрім матеріальної шкоди, суб'єкти господарювання, що мають у власності ліси, та лісокористувачі можуть також зазнати моральної шкоди, що також слід враховувати при застосуванні цивільно-правової відповідальності за лісові порушення.

Вони мають право на відшкодування моральної шкоди на загальних підставах, встановлених ст. 1167 Цивільного кодексу України, згідно з якою моральна шкода, заподіяна фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, діями або упуцнення компенсується особою, яка його спричинила [3].

Отже, цивільно-правова відповідальність за порушення лісокористування є видом юридичної відповідальності у сфері використання та охорони лісів, яка виникає за вчинення цивільних лісопорушень та забезпечує компенсацію в порядку та з причин, встановлених цивільним, екологічним, лісовим та іншим законодавством України.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/вр> (дата звернення 30.03.2021).

2. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення 30.03.2021).

3. Цивільний кодекс України від 01.01.2021 № 435-ІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 30.03.2021).

УДК 349.42 (043.2)

Дмитрієва І.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Жмур Н.В., к.ю.н.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БДЖІЛЬНИЦТВА

Україну в світі визнають як батьківщину культурного бджільництва, заснованого П.І. Прокоповичем, який створив першу школу пасічників і розробив основи ведення галузі майже 200 років тому. Виробничий фонд галузі налічує близько 400 тис. бджолярів та близько 3 млн бджолосімей. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що галузь бджільництва

України є важливою складовою економіки держави, що визначає обсяги, пропозиції та вартість основних видів продовольства для населення країни. Бджільництво є базою та джерелом сталого розвитку для низки галузей, зокрема, галузі рослинництва.

Експорт меду з України у 2020 р. виріс на 45,1% у порівнянні з минулим роком – до 80,8 тис. тонн з 55,7 тис. тонн, про що свідчать дані Державної митної служби України. Тобто Україна посідає лідируючі позиції в галузі експорту продуктів бджільництва.

Основа правового регулювання бджільництва в Україні базується на Конституції України та складається із Закону України «Про бджільництво» від 22 лютого 2000 р. та інших підзаконних актів.

Відповідно до ст. 1 зазначеного Закону, бджільництво – галузь сільськогосподарського виробництва, основою функціонування якої є розведення, утримання та використання бджіл для запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення і підвищення їх урожайності, виробництво харчових продуктів і сировини для промисловості. Суб'єктами бджільництва незалежно від форм власності відповідно до ст. 4 є: племінні та товарні пасіки, племінні бджолорозплідники; підприємства з виготовлення обладнання та пасічного інвентаря; підприємства, установи та організації із заготівлі, переробки, реалізації продуктів бджільництва та препаратів із них; лабораторії сертифікації продуктів бджільництва; наукові установи, заклади освіти, дослідні господарства, які займаються бджільництвом. До суб'єктів бджільництва також належать спілки, асоціації та інші об'єднання, діяльність яких пов'язана з питаннями бджільництва. Право на утримання бджіл і зайняття бджільництвом мають громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які мають необхідні навички або спеціальну підготовку, а також юридичні особи. Зауважимо, що зайняття бджільництвом здійснюється без окремого дозволу органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування [1].

Статтею 13 Закону визначено, що з метою обліку пасік та здійснення лікувально-профілактичних заходів на кожну пасіку видається ветеринарно-санітарний паспорт. Форма паспорта і порядок його видачі встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики [1]. Відповідно до Порядку реєстрації пасіки, затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України 19 лютого 2021 року № 338, пасіка підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи або за місцезнаходженням юридичної особи, яка займається бджільництвом в органах місцевого самоврядування. Реєстрація пасіки здійснюється після видачі ветеринарно-санітарного паспорта пасіки (паспорт пасіки) територіальним органом Державної служби України з

питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Реєстрація пасіки проводиться за заявою про реєстрацію пасіки власника пасіки або уповноваженої ним особи в день звернення [2].

Важливе значення у галузі бджільництва має Інструкція щодо попередження та ліквідації хвороб бджіл, якою встановлюються вимоги щодо розміщення і облаштування пасік, вимоги до утримання, годівлі й розведення бджіл, вимоги під час перевезення (кочівлі) бджіл на медозбір і запилення та ін. [3].

Отже, в Україні існує нормативно-правова база щодо регулювання бджільництва, основою якої є Закон України «Про бджільництво». Нещодавно було переглянуто і удосконалено Порядок видачі ветеринарно-санітарного паспорта пасіки, Порядок реєстрації пасік та Інструкцію з профілактики отруєнь бджіл, що позитивно вплинуло на зменшення випадків масового отруєння бджіл та, відповідно, підвищення врожайності рослин сільськогосподарського призначення.

Література

1. Про бджільництво: Закон України від 22.02.2000 № 1492-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14> (дата звернення 02.04.2021).

2. Порядок реєстрації пасіки: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 19.02.2021 № 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0281-21> (дата звернення 02.04.2021).

3. Інструкція щодо попередження та ліквідації хвороб бджіл: затв. наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини від 30.01.2001 № 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-01> (дата звернення 02.04.2021).

УДК 349.4 (043.2)

Довгаль О.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Козирева В.П., к.ю.н., доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА

Відповідно до ст. 13 Конституції України земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією [1]. Так, законодавцем при прийнятті Земельного кодексу було накладено мораторій на землі сільськогосподарського